

Karel Čapek

Povídky
z jedné
kapsy

 FRAGMENT

Povídky z jedné kapsy

také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.fragment.cz

Doporučujeme další e-knihy:

Karel Čapek – Hovory s T. G. M.

Jan Neruda – Povídky malostranské

Pavel Kantorek – Žoužel a jiné povídky

Petr Prouza – Ctitelé katastrof a Hitlerova tužka

Karel Čapek

Povídky z jedné kapsy – e-kniha

Copyright © Fragment, 2012

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

Případ dr. Mejzlíka

„Poslyšte, pane Dastychu,“ řekl zamyšleně policejní úředník dr. Mejzlík starému kouzelníkovi, „já k vám jdu vlastně na poradu. Já mám tuhle jeden případ, se kterým si nevím rady.“

„Tak ven s tím,“ děl pan Dastych. „Kohopak se ten případ týká?“

„Mne,“ vzdychl dr. Mejzlík. „Čím víc na to myslím, tím míň do toho vidím. Poslouchejte, člověk by se z toho zbláznil.“

„Tak co vám kdo udělal?“ ptal se chlácholivě pan Dastych.

„Nikdo,“ vyhrkl dr. Mejzlík. „To je to nejhorší. Já sám jsem něco udělal, čemu nerozumím.“

„Snad to nebude tak zlé,“ těšil ho starý Dastych. „Tak co jste to provedl, mládenče?“

„Chytil jsem kasaře,“ odpověděl dr. Mejzlík pochmurně.

„A to je všechno?“

„To je všechno.“

„A ten kasař asi nebyl ten pravý,“ pomáhal pan Dastych.

„Ale byl, vždyť se přiznal. Udělal kasu v Židovském dobročinném spolku, víte? Byl to nějaký Rozanowski čili Rosenbaum ze Lvova,“ bručel dr. Mejzlík. „Našli u něho hasáky a všechno.“

„No, a co byste rád věděl?“ pobádal ho starý Dastych.

„Já bych rád věděl,“ řekl policejní úředník zahluobaně, „jak jsem ho chytil. Počkejte, já vám to povím po pořádku. Před měsícem, to bylo třetího března, jsem měl až do půlnoci službu. Já nevím, jestli se pamatujete, že tehdy už třetí den přšelo. Tak jsem si zaskočil na chvilku do kavárny a pak chci jít domů, na Vinohrady. Ale místo toho jsem šel opačným směrem k Dlážděné ulici. Prosím vás, nevíte, proč jsem šel zrovna v tu stranu?“

„Snad jen tak, náhodou,“ mínil pan Dastych.

„Poslouchejte, v *takovém* počasí necourá člověk jen tak náhodou po ulicích. Já bych rád věděl, co jsem tam u všech sakramentů chtěl. Co myslíte, nemohlo to být nějaké tušení? Víte, něco jako telepatie.“

„Aha,“ pravil pan Dastych. „To je docela možné.“

„Tak vidíte,“ mluvil dr. Mejzlík ustaraně. „Tady to máme. Ale taky to mohla být taková podvědomá představa, abych se podíval, co je u Tří panen.“

„To je ten zapadák v Dlážděné ulici,“ vzpomněl si pan Dastych.

„Právě. Tam přespávají tihle kasaři a kapsáři z Pešti nebo z Haliče, když přijdou do Prahy na práci. My na ten lokál dáváme pozor. Co myslíte, nebyl to docela obyčejný policejní zvyk, že jsem se tam šel mrknout?“

„To může být,“ soudil pan Dastych. „Takové věci dělá někdy člověk docela mechanicky, hlavně když jaksi má smysl pro povinnost. Na tom není nic zvláštního.“

„Tak já jdu do Dlážděné ulice,“ pokračoval dr. Mejzlík, „podívám se mimochodem na seznam noclehářů u Tří panen a jdu dál. Na konci Dlážděné ulice se zastavím a mířím zase zpátky; pěkně prosím, nevíte, proč jsem šel zpátky?“

„Zvyk,“ mínil pan Dastych. „Zvyk patrolovat.“

„To by mohlo být,“ souhlasil policejní úředník. „Ale já jsem neměl službu a chtěl jsem jít domů. Třeba to byla předtucha.“

„Bývají takové případy,“ uznával pan Dastych. „Ale taková předtucha není nic záhadného. To je přece známo, že v člověku jsou jakési vyšší schopnosti...“

„Hergot,“ zařval dr. Mejzlík, „tak byl to zvyk, nebo nějaké vyšší schopnosti? Tohle bych rád věděl! – Tak počkejte: Když si to tak šlapu, jde proti mně nějaký člověk. Řekněte, pročpak by u všech všudy nemohl kdokoliv jít v jednu hodinu v noci Dlážděnou ulicí? Na tom není nic podezřelého. Já sám jsem na nic ani nepomyslel; ale zastavil jsem se zrovna pod lucernou a zapaloval jsem si egyptku. Víte, to my děláme, když se chceme v noci na někoho pořádně podívat. Co myslíte: byla to náhoda, nebo zvyk, nebo... nebo nějaký podvědomý alarm?“

„To nevím,“ řekl pan Dastych.

„Já taky ne,“ křikl zlostně dr. Mejzlík. „Hrom do toho! Tedy si zapaluju cigaretu pod tou lucernou a ten člověk jde podle mne. Pane, já jsem se mu ani nepodíval na nos a jenom tak čumím k zemi. Když ten chlap přešel, začalo se mně něco nelíbit. Čerchmante, řekl jsem si, tady není něco v pořádku – ale co vlastně? Vždyť jsem si toho vášnosti ani nevšiml. Tak stojím v dešti pod tou lucernou a přemýšlím; a najednou mě napadlo: boty! Ten chlap měl něco divného na botách. A já vám zničehonic povídám nahlas: popel.“

„Jaký popel?“ ptal se pan Dastych.

„No popel. V tu chvíli jsem si vzpomněl, že ten člověk měl na botách mezi svrškem a podrážkou popel.“

„A proč by neměl mít na botách popel?“ mnil pan Dastych.

„To se rozumí,“ zvolal dr. Mejzlík. „Ale pane, v ten okamžik jsem *viděl*, ano, *viděl* vyříznutou ohnivzdornou, ze které se sype popel na podlahu. Víte, ten popel, co je mezi ocelovými pláty. A já jsem *viděl*, jak ty boty šlapou do toho popela.“

„Tak to byla intuice,“ rozhodl pan Dastych. „Geniální, ale nahodilá intuice.“

„Nesmysl,“ řekl dr. Mejzlík. „Člověče, kdyby nepršelo, tak bych si toho popela ani nevšiml. Ale když prší, tak lidé obyčejně nemají na botách popel, rozumíte?“

„Tak to byl empirický závěr,“ pravil s jistotou pan Dastych. „Byl to skvělý úsudek na základě zkušenosti. A co bylo dál?“

„Inu, pak jsem šel za tím chlapem: to se ví, zapadl ke Třem pannám. Potom jsem zatelefonoval pro dva tajné a udělali jsme tam štáru; našli jsme pana Rosenbauma i s tím popelem a hasáky a dvanácti tisíce z kasy Židovského dobročinného spolku. Na tom už nic není. To víte, v novinách se psalo, že tentokrát naše policie ukázala značnou pohotovost – Takový nesmysl! Prosím vás, kdybych náhodou nebyl šel do té Dlážděné ulice a náhodou se nepodíval tomu gaunerovi na boty... Totiž,“ děl dr. Mejzlík sklíčeně, „byla-li to jen tak náhoda. To je právě to.“

„Na tom přece nezáleží,“ mnil pan Dastych. „Mladý člověče, to byl úspěch, ke kterému si můžete gratulovat.“

„Gratulovat!“ vybuchl dr. Mejzlík. „Pane, jakpak si mám gratulovat, když nevím k čemu? K svému báječnému detektivnímu

bystrozraku? Nebo k mechanickým policejním zvykům? Nebo k šťastné náhodě? Nebo k nějaké intuici a telepatii? Koukněte se, to byl můj první větší případ; něčeho se člověk musí držet, že? Dejme tomu, zítra mně dají nějaký mord; pane Dastychu, co budu dělat? Mám běžat po ulicích a koukat lidem bystrozrace na boty? Nebo mám jít za nosem a čekat, že mě nějaká předtucha nebo vnitřní hlas povede rovnou k vrahovi? Tak vidíte, to je ten případ. Celá policie si teď říká: Tenhle Mejzlík, ten má nos; z toho mládence s brejlemi něco bude, to je detektivní talent. Vždyť je to zoufalá situace,“ bručel dr. Mejzlík. „*Nějakou* metodu člověk musí mít. Do svého prvního případu jsem věřil na všelijaké ty exaktní metody; víte, na pozorování, na zkušenost, na soustavné vyšetření a takové hlouposti. Ale když si teď probírám ten případ, tak vidím, že – Poslouchejte,“ vyhrkl s úlevou, „já myslím, že to byla jen šťastná náhoda.“

„Vypadá to tak,“ řekl pan Dastych moudře. „Ale byl v tom také kus dobrého pozorování a takové té logiky.“

„A mechanická rutina,“ děl mladý úředník malomyslně.

„A intuice. A taky trochu takový dar předtuchy. A instinkt.“

„Ježíšikriste, tak to vidíte,“ bědoval dr. Mejzlík. „Pane Dastychu, jak mám nyčko něco dělat?“

„– Pan doktor Mejzlík k telefonu,“ hlásil pan vrchní. „Volá policejní prezídium.“

„Tady to máme,“ zahučel dr. Mejzlík zdrceně; a když se vrátil od telefonu, byl bledý a nervózní. „*Platit*, pane vrchní,“ křikl podrážděně. „Už to tak je. Našli nějakého cizince zavražděného v hotelu. *Hrom* aby –“ a odešel. Zdálo se, že tento energický mladý muž má trému.

Modrá chryzantéma

„Tak já vám povím,“ řekl starý Fulinus, „jak přišla Klára na svět. Tehdy jsem zařizoval knížecí lichtenberský park v Lubenci – pane, starý kníže, to byl nějaký znalec; celé stromy si nechal posílat od Veitsche z Anglie, a jen cibulí z Holandska odebral sedmnáct tisíc kusů; ale to jen tak vedle. Tak jednou v neděli jdu v Lubenci po ulici a potkám Kláru; víte, to byl tamní idiot, hluchoněmá bláznivá káča, která kudy šla, tudy blaženě hýkala, – nevíte, pane, proč jsou tihle idioti tak blažení? Zrovna jsem se jí vyhýbal, aby mně nedala hubičku, když najednou zahlédnu, že má v prackách kytici; byl to nějaký kopr a takový ten polní neřád, ale mezi tím, pane – já jsem viděl ledacos, ale tehdy mě mohl trefit šlak. Ona vám ta potrhlá měla ve své kytce jeden květ pompónové chryzantémy, která byla *modrá!* Pane, modrá! Byla to asi taková modrá jako Phlox Laphami; trochu břidlicově na-dechnutá, s atlasově růžovým okrajem, uvnitř jako Campanula turbinata, krásně plná, ale to všechno ještě nic není: pane, ta barva byla tehdy a ještě dnes je u vytrvalé indické chryzantémy naprosto neznámá! Před lety jsem byl u starého Veitsche; sir James se mi nějak, panečku, chlubil, že jim loni kvetlo jedno chrysanthemum, import přímo z Číny, tak drobet lila, ale v zimě jim bohužel zašlo. A tady ta krákorající maškara měla v pařátu chrysanthemum tak modré, jak si jen můžete přát. Dobrá.

Tak tedy ta Klára radostně zabučela a strká mně tu svou kytici. Dal jsem jí korunku a ukazoval jsem jí tu chryzantému: Kláro, kdes tohle vzala? Klára nadšeně kdákala a řehtala se; víc jsem z ní nedostal. Křičím na ni, ukazuji rukama, ale nic platno; mer-momocí mě chtěla obejmout. Běžím k starému knížeti s draho-

cennou modrou chryzantémou: Jasnosti, tohleto roste tady někde v okolí; pojdte to hledat. Starý dal hned zapřahat kočár, a že vezme Kláru s sebou. Ale Klára se zatím ztratila a nebyla k nalezení. Stáli jsme u vozu a nadávali tak dobrou hodinku – on kníže pán býval dřív u dragounů. Ale ještě jsme s tím nebyli hotovi, když se přihnala Klára s vyplazeným jazykem a cpala mně celou kytici čerstvě narvaných modrých chryzantém. Kníže jí podával stokorunu, ale Klára se dala zklamáním do breku; chudák nikdy stokorunu neviděla. Musel jsem jí dát korunu, abych ji upokojil. Začala tancovat a křičet, ale my ji posadili na kozlík, ukázali na ty modré chryzantémy, a Kláro, veď nás!

Klára na kozlíku výskala radostí; to si nemůžete představit, jak byl Jeho Důstojnost pan kočí pohoršen, že musí sedět vedle ní. Kromě toho se koně každou minutu splašili z toho jejího kvikotu a kokrhání, inu, byla to čerchmantská jízda. Když jsme jeli půldruhé hodiny, povídám: Jasnosti, to už jsme udělali aspoň čtrnáct kilometrů.

To je jedno, bručel kníže, třeba sto kilometrů.

No dobrá, já na to, ale Klára se s tou druhou kyticí vrátila za hodinu. To místo nemůže tedy být dál než tři kilometry od Lubence.

Kláro, křičí kníže a ukazuje na ty modré chryzantémy, kde to roste? Kdes tohle našla?

Klára se rozkrákorala a ukazovala pořád dopředu. Nejspíš byla ráda, že jede v kočáře. Poslouchejte, já myslel, že ji kníže zabije; kristepane, ten se uměl vztekat! Z koní kapala pěna, Klára kejhala, kníže se rouhal, kočí div nebrečel hanbou a já jsem dělal plány, jak vypátrat modrou chryzantému. Jasnosti, povídám, takhle to nepůjde. Musíme hledat bez Kláry. Uděláme si na mapě kruzítkem okruh tří kilometrů, rozdělíme to na úseky a budeme hledat dům od domu.

Člověče, řekl kníže, na tři kilometry od Lubence není přece žádný park!

To je dobře, povídám. V parku byste našel starého čerta; ledaže byste hledal ageratum nebo kanu. Koukejte se, tadyhle dole na stonku je drobet půdy; to není žádný humus, to je mazlavá žlutka, nejspíš hnojená lidským tentononc. Musíme hledat místo, kde je hodně holubů; na lupení máte plno holubího trusu. Nejspíš to ros-

te u plotu z neloupaných tyček, protože tuhle je v paždí listu ždibet odprýsknuté smrkové kůry. Tak, to je přesné vodítko.

Jaké? povídá kníže.

No, takové, jářku, že to musíme hledat u každé chalupy v okruhu tří kilometrů; rozdělíme se na čtyři skupiny: vy, já, váš zahradník a můj pomocník Vencí, a je to.

Dobrá, ráno nato byla první věc, že mi Klára zase přinesla puget modrých chryzantém. Potom jsem propátral svůj úsek, v každé hospodě jsem pil teplé pivo, jedl syrečky a ptal se lidí po modrých chryzantémách. Pane, neptejte se, jaký průjem jsem měl po těch syrečkách; horko bylo, jako se někdy koncem září vydaří, a já vlezl do každé chalupy a musel si nechat líbit ledajaké hrubství, protože lidé si mysleli, že jsem blázen, agent nebo někdo od úřadu. Ale jedna věc byla večer jistá: žádná modrá chryzantéma v mém úseku nerostla. V ostatních třech nenašli taky nic. Jen Klára přinesla novou kytici nalámaných modrých chryzantém.

To víte, takový kníže je velký pán, když se to vezme kolem a kolem; tak on si zavolal četníky, každému dal do ruky jeden květ modré chryzantémy a slíbil jim nevím co, když mu najdou, kde to roste. Četníci, pane, to jsou vzdělaní lidé, čtou noviny a tak; krom toho znají každý kámen a mají náramný vliv. Pane, považte si, že toho dne šest četníků, obecní strážníci, starostové obcí, školní mládež s učiteli a jedna tlupa cikánů prolézali celý ten kousek země v okruhu tří kilometrů, otrhali všechno, co kde kvetlo, a donesli to do zámku. Prokrindapána, to vám toho bylo jako o Božím těle; ale modrá chryzantéma, to se ví, ani jedna. Kláru jsme dali po celý den hlídat; v noci utekla a po půlnoci mi přinesla plnou náruč modrých chryzantém. Dali jsme ji hned zavřít do šatlavy, aby neotrhala všechny; ale byli jsme v koncích. Na mou duši, to bylo jako v začarování; představte si, kraj jako dlaň –

Poslouchejte, člověk má právo být sprostý, když je v moc velké bídě nebo když ho potká neúspěch; to já znám; ale když mně kníže pán z toho vzteku řekl, že jsem stejný idiot jako Klára, namítl jsem mu, že si od takového starého kretěna nenechám nadávat, a šel jsem rovnou k vlaku; od té doby jsem v Lubenci nebyl. Ale když už jsem seděl ve vagóně a vlak se hnul, já jsem se, pane, dal do

breku jako malý kluk, že už neuvidím modrou chryzantému a že ji nadobro opouštím. A jak tak brečím a koukám z okna, vidím hnedle u trati něco modrého. Pane Čapek, to bylo silnější než já: vyhodilo mne to ze sedadla a zatahalo to za poplašnou brzdu – já o tom ani nevěděl; vlakem to drclo, jak brzdili, a já jsem se svalil na protější sedadlo – přitom jsem si zlomil tenhle prst. A když přiběhl konduktér, koktal jsem, že jsem něco v Lubenci zapomněl, a musel jsem zaplatit zatracenou pokutu. Pane, já jsem nadával jako špaček a kulhal jsem po trati zpátky k tomu modrému. Ty troubo, říkal jsem si, třeba to je jenom podzimní aster nebo jiný modrý neřád, a ty vyhodíš takové nekřesťanské peníze! Ušel jsem asi pět set metrů; už jsem myslel, že to modré nemohlo být tak daleko, že jsem to minul nebo že se mi to jenom zdálo, když na takovém malém náspu vidím vechtrovský domek a přes tyčkový plot jeho zahrádky kouká to modré. Byly to dva trsy modré chryzantémy.

Pane, každé dítě ví, co tihle vechtří pěstují na svých zahrádkách. Krom kapusty a melounů je to obyčejně slunečnice, pár červených růží, malvy, tropaeolum a nějaká ta jiřina; tady ten chlapík neměl ani to, ale jenom brambory, fazole, jeden černý bez a tady v koutě ty dvě modré chryzantémy.

Člověče, povídám mu přes plot, kde jste vzal tyhle kytky?

Ty modrý? řekl hlídač. Jo, ty tu zůstaly po nebožtíkovi Čermákovi, co tu byl vechtrem přede mnou. Ale tady po trati se nesmí chodit, pane. Tamhle je tabulka ‚Po trati choditi se zapovídá‘. Co tu máte co dělat?

Strejčku, povídám mu, a prosím vás, kudy se k vám chodí?

Po trati, na to hlídač. Ale sem nemá nikdo co chodit. Co tu chcete? Klidte se, zatracenej trumbero, ale na trať nesmíte ani nohou!

Tak kudy, jářku, se mám klidit?

To mně je jedno, křičí hlídač, ale po trati ne, a basta!

Sednu si tedy na ten břeh a povídám: Poslouchejte, dědo, prodejte mi ty modré kytky.

Neprodám, bručí vechtr. A pakujte se vocaď. Tady se nesmí sedět!

Pročpak ne, říkám mu. To není napsáno na žádné tabulce, že se tu nesmí sedět. Chodit se tu nesmí, a já teda nechodím.

Hlídač se zarazil a obmezil se na to, že mně nadával přes plot. Ale byl to nejspíš samotář; za chvíli přestal nadávat a mluvil sám se sebou. Za půl hodiny vyšel, aby obhlédl trať.

Tak co, zastavil se u mne, budete vocaď nebo ne?

Nemůžu, povídám, po trati chodit je zakázáno a jiná cesta odtud nevede.

Hlídač chvíli přemýšlel. Tak víte co, řekl potom, až tamhle zajdu za ten pešunk, ztraťte se odtud po trati; já to nebudu vidět.

Vřele jsem mu poděkoval, a když zašel za ten pešunk, přešel jsem přes plot do jeho zahrádky a jeho vlastním rýčem jsem vyryl obě ty modré chryzantémy. Já jsem je ukradl, pane. Jsem poctivý chlap a kradl jsem v životě jenom sedmkrát; a vždycky to byly kytky.

Za hodinku jsem seděl ve vlaku a vezl si domů ukradené modré chryzantémy. Když jsem jel podle toho strážního domku, stál tam ten vechtr s praporečkem a škaredil se jako čert. Mával jsem na něj kloboukem, ale myslím, že mě nepoznal.

Tak to vidíte, pane: že tam byla tabulka s nápisem Zakázaná cesta, nikoho, ani nás, ani četníky, ani cikány, ani děti, nenapadlo, že by tam někdo mohl jít hledat modré chryzantémy. Takovou sílu, pane, má výstražná tabulka. Možná, že u vechtrovských domků rostou modré petrklíče nebo strom poznání nebo zlaté kapradí, ale nikdo je nikdy neobjeví, protože po trati choditi se přísně zapovídá, a basta. Jenom bláznivá Klára se tam dostala, protože byla idiot a neuměla číst.

Proto jsem dal modré pompónce chryzantémě jméno Klára. Už se s ní párám patnáct let. Ale nejspíš jsem ji zchoullostivil dobrou půdou a vláhou – ten krobián vechtr ji vůbec nezaléval, měla tam jít jako cín; zkrátka zjara mně vyrazí, v létě dostane padlí a v srpnu zachází. Považte si, já jediný na světě mám modrou chryzantému, a nemohu s ní na veřejnost. Kdepak Bretagne a Anastázie, ty jsou jen trochu do lila; ale Klára, pane, až mně jednou pokvete Klára, tak o ní bude mluvit celý svět.“

Věstkyně

Každý znalec poměrů nahlédne, že tento příběh se nemohl stát u nás ani ve Francii ani v Německu, neboť v těchto zemích, jak známo, soudcové jsou povinni soudit a trestat hříšníky podle litery zákona, a nikoliv podle svého rozšafného rozumu a svědomí. Protože v této historii vystupuje soudce, který vynáší svůj rozsudek nehledě na paragrafy, nýbrž na zdravý lidský rozum, plyne z toho, že se následující událost nemohla stát jinde nežli v Anglii; a sice stala se v Londýně, přesněji řečeno v Kensingtonu; nebo počkejte, bylo to v Bromptonu nebo v Bayswateru, zkrátka tam někde. Ten soudce byl Master Justice Kelley, a ta žena se jmenovala zcela prostě Myersová. Mistress Edith Myersová.

Vězte tedy, že tato jinak úctyhodná dáma vzbudila pozornost policejního komisaře Mac Learyho. „Má drahá,“ řekl pan Mac Leary jednoho večera své ženě, „mně nejde z hlavy ta Mrs Myersová. Rád bych věděl, z čeho ta ženská žije. Považte si, že teď, v únoru, si posílá služku pro chřest. Dále jsem zjistil, že přijímá denně dvanáct až dvacet návštěv, od hokynářky až po vévodkyně. Já vím, drahoušku, vy řeknete, že je to asi kartářka. Dobrá, ale to může být jenom pláštíkem pro něco jiného, řekněme pro kuplířství nebo pro špionáž. Koukejte se, rád bych do toho viděl.“

„Dobrá, Bobe,“ řekla výtečná paní Mac Leary, „nechte to na mně.“

Tedy tak se stalo, že den nato paní Mac Leary, ovšem bez snubního prstýnku, ale zato velmi mladistvě oděná a nakulmovaná jako dívka, která už má na čase nechat hloupostí, s ustrašenou tvářičkou zazvonila u dveří paní Myersové v Bayswateru nebo Marylebone. Musela chvíli čekat, než ji paní Myersová přijala.

„Sedněte si, milé dítě,“ řekla tato stará dáma, když si velmi důkladně prohlídla plachou návštěvnici. „Copak byste ode mne chtěla?“

„Já,“ zajíkala se paní Mac Leary, „já... já bych ráda... já mám zítra dvacáté narozeniny... Já bych strašně ráda znala svou budoucnost.“

„Ale, slečno... eh, jak prosím?“ děla paní Myersová a chopila se hromádky karet, jež počala energicky míchat.

„Jonesová,“ vydechla paní Mac Leary.

„Drahá slečno Jonesová,“ pokračovala paní Myersová, „to je omyl; já neprovozuju kartářství, leda ovšem tu a tam, z přátelství, jako každá stará žena. Sejměte karty levou rukou a udělejte pět hromádek. Tak. Někdy pro zábavu si vyložím karty, ale jinak – Hele,“ děla, obracejíc první hromádku. „Kule. To znamená peníze. A srdcový kluk. To je krásný list.“

„Ah,“ řekla paní Mac Leary. „A co dál?“

„Kulový kluk,“ pravila paní Myersová, odkrývající druhou hromádku. „Zelená desítka, to jsou cesty. Ale tady,“ zvolala, „vidím žaludy. Žaludy jsou vždycky protivenství, ale srdcová dáma je na konci.“

„Co to znamená?“ ptala se paní Mac Leary, vyvalujíc oči, jak nejlépe dovedla.

„Zase kule,“ dumala paní Myersová nad třetí hromádkou. „Milé dítě, vás čeká mnoho peněz; ale ještě nevím, budete-li dělat větší cestu vy nebo někdo vám blízký.“

„Já mám jet do Southamptonu k tetě,“ pravila paní Mac Leary.

„To bude větší cesta,“ řekla paní Myersová, obracejíc čtvrtou hromádku. „Někdo vám bude bránit, nějaký starší muž –“

„Asi tatínek,“ zvolala paní Mac Leary.

„Tak tady to máme,“ děla paní Myersová slavnostně nad pátou hromádkou. „Milá slečno Jonesová, tohle byl nejkrásnější list, jaký jsem kdy viděla. Do roku budete mít svatbu; vezme si vás moc, moc bohatý mladý muž, ale milionář, nebo obchodník, protože mnoho cestuje; ale než se dostanete, budete muset překonat velké překážky, nějaký starší pán vám bude bránit, ale vy musíte vytrvat. Až se vdáte, odstěhujete se daleko odtud, nejspíš až za

moře. Dostanu jednu guinea, na křesťanské misie mezi ubohými černochoy.“

„Já jsem vám tak vděčná,“ pravila paní Mac Leary, vytahující z taštičky libru a jeden šilink, „tak strašně vděčná! Prosím vás, paní Myersová, co by to stálo bez těch protivenství?“

„Karty se nedají podplatit,“ děla stará dáma důstojně. „Čímpak je váš tatínek?“

„U policie,“ lhala s nevinnou tváří mladá paní. „Víte, v tajném oddělení.“

„Aha,“ pravila stará paní a vytáhla z hromádky tři karty. „To je velmi ošklivé, velmi ošklivé. Řekněte mu, milé dítě, že mu hrozí veliké nebezpečí. Měl by ke mně přijít, aby se dozvěděl víc. Ke mně jich chodí ze Scotland Yardu mnoho, abych jim vyložila karty; a řeknou mně všechno, co mají na srdci. Tak tak, jen mi ho pošlete. Říkáte, že je v politickém oddělení? Mr. Jones? Vyřídte mu, že ho budu čekat. Sbohem, milá slečno Jonesová. Další!“

„To se mi nelíbí,“ pravil pan Mac Leary, drbaje se zamyšleně v týle, „to se mi nelíbí, Katie. Ta ženská se příliš zajímala o vašeho nebožtíka tatínka. Krom toho se nejmenuje Myersová, nýbrž Meierhoferová a je z Lubeku. Zatrápená Němkyně,“ bručel pan Mac Leary, „jakkap se jí dostaneme na kobytku? Sázím pět proti jedné, že tahá z lidí věci, po kterých jí nic není. Víte co, já o tom řeknu nahoře.“

Pan Mac Leary o tom skutečně řekl nahoře; kupodivu, nahoře nebrali věc na lehkou váhu, a tak se stalo, že ctihodná paní Myersová byla pozvána k panu sudímu Kelleyovi.

„Tak, paní Myersová,“ řekl jí pan sudí, „copak to, propána, je s tím vaším vykládáním karet?“

„Ale jemine, pane,“ děla stará dáma, „člověk se přece musí něčím živit. Ve svém věku nepůjdu tancovat do varieté.“

„Hm,“ řekl pan Kelley. „Ale tuhle je na vás žaloba, že vykládáte karty špatně. Milá paní Myersová, to je, jako byste místo čokolády prodávala tabulky hlíny. Za jednu guinea mají lidé právo na pořádnou věštbu. Prosím vás, jak můžete věštit, když to neumíte?“

„Někteří lidé si nestěžují,“ bránila se stará dáma. „Koukejte se, já jim prorokuju věci, které se jim líbí. Ta radost, pane, stojí za těch pár šilinků. A někdy to člověk opravdu trefí. Paní Myersová, řekla mně tuhle jedna paní, ještě nikdo mně tak dobře nevyložil karty a neporadil jako vy. Ona bydlí v St. John's Wood a rozvádí se se svým mužem.“

„Počkejte,“ zarazil ji pan sudí. „Tadyhle máme jednu svědkyni proti vám. Paní Mac Leary, povězte nám, jak to bylo.“

„Paní Myersová mně vyložila z karet,“ spustila hbitě paní Mac Leary, „že budu mít do roka svatbu; že si mne vezme moc bohatý mladý muž a že se s ním odstěhuji za moře –“

„Proč zrovna za moře?“ ptal se pan sudí.

„Protože v druhé hromádce byla zelená desítka; to prý znamená cesty,“ říkala paní Myersová.

„Nesmysl,“ bručel pan sudí. „Zelená desítka znamená naději. Cesty jsou zelený spodek; když s ním jde kulová sedma, znamená to veliké cesty, ze kterých kouká zisk. Paní Myersová, mne nenapálíte. Tedy vy jste věštila svědkyni, že se do roka vdá za bohatého mladíka; ale paní Mac Leary je už tři roky vdána za výtečného policejního komisaře Mac Learyho. Paní Myersová, jak vysvětlíte tenhle nesmysl?“

„Ale božínku,“ pravila stará dáma pokojně, „to se stává. Tahle osůbka ke mně přišla lehkomyšlně nastrojená, ale měla levou rukavici roztrhanou; tedy nemá nezbyt peněz, ale chce honit vodu. Řekla, že jí je dvacet let, ale zatím jí je pětadvacet –“

„Čtyřicet,“ vyhrkla paní Mac Leary.

„To je jedno; tedy by se ráda vdávala – totiž ona se vydávala za slečnu. Proto jsem jí vyložila na vdavky a na bohatého ženicha; to se mně zdálo to nejprůměřenější.“

„A co ta protivenství, ten starší pán a ta cesta za moře?“ ptala se paní Mac Leary.

„Aby toho bylo víc,“ řekla prostě paní Myersová. „Za jednu guinea toho musí člověk napovídat celou hromadu.“

„Tak to stačí,“ řekl pan sudí. „Paní Myersová, nic platno, takhle vykládat karty je podvod. Kartám se musí rozumět. Jsou sice různé teorie, ale nikdy, pamatujte si to, nikdy neznamená zelená

desítka cesty. Zaplatíte padesát liber pokuty, jako ti, kdo falšují potraviny nebo prodávají bezcenné zboží. Je na vás podezření, paní Myersová, že krom toho provozujete špionáž, ale já myslím, že se k tomu nepřiznáte.“

„Jakože je Bůh nade mnou,“ zvolala paní Myersová, ale pan Kelley ji přerušil: „Nono, nechme to být; ale protože jste cizinka bez řádného povolání, užijí politické úřady svého práva a vykáží vás ze země. Sbohem, paní Myersová, děkuji vám, paní Mac Leary. Ale říkám vám, takhle falešně vykládat karty je cynické a nesvědomité počínání. Pamatujte si to, paní Myersová.“

„Co mám dělat,“ vzdychla stará dáma. „Zrovna když mně živnost začala jít –“

Asi za rok potkal soudce Kelley komisaře Mac Learyho. „Pěkné počasí,“ řekl pan sudí přívětivě. „Mimochodem, co dělá paní Mac Leary?“

Pan Mac Leary vzhlédl velmi kysele. „Totiž... víte, pane Kelley,“ pravil s jistými rozpaky, „ona paní Mac Leary... my jsme se totiž rozvedli.“

„Jděte,“ podivil se pan sudí, „taková hezká mladá paní!“

„To je právě to,“ bručel pan Mac Leary, „ale on se do ní znenadání zabouchl jeden mladý flákač... takový milionář nebo obchodník z Melbournu... Já jsem jí bránil, ale...“ Pan Mac Leary beznadějně mávl rukou. „Před týdnem spolu odjeli do Austrálie.“

Jasnovidec

„Víte, pane státní,“ kázal pan Janowitz, „mne tak lehko někdo nenapálí, nejsem přece nadarmo žid, no ne? Ale co dělá ten chlap, to je prostě nad můj rozum. To není jen tak grafologie, to je já nevím co. Tak si to vemte: Dáte mu něčí rukopis v nezalepené obálce; on se na to písmo ani nepodívá, jen strčí prsty do kувэru a šátrá jimi po tom písmu; přitom takhle křiví hubu, jako by ho něco bolelo. A za chvíli vám začne povídat povahu toho pisatele, ale tak vám – no, to byste mrkal. Navlas vám toho člověka trefí. Já mu dal do té obálky jeden dopis od starého Weinberga; všechno poznal, i to, že má cukrovku a že má udělat bankrot. Co tomu říkáte?“

„Nic“ děl suše pan státní zástupce. „Možná, že starého Weinberga zná.“

„Ale vždyť on to písmo ani neviděl,“ rozčiloval se pan Janowitz. „On říká, že každé písmo má své fluidum, a to prý se dá docela přesně namáknout. On říká, že to je čistě fyzický úkaz, tak jako rádio. Pane státní, to není žádný švindl; on ten princ Karadagh za to nic nebere, to prý je moc stará rodina z Baku, říkal mně jeden Rus. Ale co vám budu povídat, přijďte se na to podívat, on bude dnes večer u nás. To musíte přijít.“

„Poslouvejte, pane Janowitz,“ řekl pan státní zástupce, „to je všechno pěkné, ale cizincům já věřím jenom na padesát procent, zvláště když nevím, čím se živí; Rusům věřím ještě míň a těmhle fakírům nejmní; ale když to má býti ještě k tomu princ, pak už mu nevěřím zhola nic. Kde, říkáte, že se tomu naučil? Aha, v Persii. Dejte mně pokoj, pane Janowitz; celý Orient je humbuk.“

„Ale pane státní,“ bránil se pan Janowitz, „on to ten mladík

vykládá docela vědecky; žádná kouzla, žádné tajemné síly, ale říkám vám, přesně vědecká metoda.“

„To je tím větší humbuk,“ děl pan státní káravě. „Pane Janowitz, já se vám divím; po celý život jste se obešel bez přesně vědeckých metod, a tady se jimi budete ohánět. Koukněte se, kdyby na tom něco bylo, musilo by to být dávno známo, že?“

„Inu,“ mínil pan Janowitz trochu zviklán, „ale když já jsem na vlastní oči viděl, jak uhodnul celého starého Weinberga! To vám bylo geniální. Víte co, pane státní, přijďte se podívat; je-li to švindl, tak vy to poznáte, na to vy jste specialista, panečku; pane státní, vás přece nikdo nemůže oblafnout.“

„Myslím, stěží,“ řekl pan státní skromně. „Tak já přijdu, pane Janowitz, ale jen abych se tomu vašemu fenoménu podíval na prsty. To je hanba, že jsou u nás lidé tak lehkověrní. Ale nesmíte mu říci, kdo jsem; počkejte, já mu dám číst jeden rukopis v obálce, to bude něco extra. Vsaďte se, pane, že mu dokážu humbuk.“

Musíte vědět, že pan státní (nebo přesněji řečeno, pan vrchní státní zástupce dr. Klapka) měl v nejbližším porotním sedění zastávat žalobu v procesu Hugo Müller, zločin úkladné vraždy. Pan Hugo Müller, takto továrník a milionář, byl žalován, že pojistil na velké peníze svého mladšího bratra Otu a pak ho utopil v doksanském rybníku; mimoto byl v podezření, že před lety odklidil svou milenkou, ale to se ovšem nedalo dokázat. Zkrátka byl to jeden z velikých procesů, na kterém si pan státní chtěl dát záležet; i pracoval na spisech s celou tou pílí a pronikavostí, která z něho učinila nejstrašlivějšího veřejného žalobce. Věc nebyla jasná; pan státní by byl dal nevímco za jediný přímý důkaz, ale jak věci stály, musil se spoléhat více na svou vyřídilku, aby dostal od poroty provaz pro pana Müllera; neboť vězte, že to je pro veřejného žalobce věc cti.

Pan Janowitz byl toho večera drobátko rozčilen. „To je princ Karadagh,“ představoval tlumeně, „pan doktor Klapka; tak můžeme začít, že jo.“

Pan státní se podíval zkoumavě na to exotické zvíře; byl to mladý a štíhlý člověk s brejlemi, s tváří tibetského mnicha a jemnýma zlodějskýma rukama. Hochštapler, rozhodl pan státní krátce.

„Pane Karadagh,“ brebentil pan Janowitz, „tady u toho stolečku. Minerálka tam už je. Prosím, rozsvěťte si tu stojací lampičku; lustr zhasíme, aby vás nerušil. Tak. Prosím, pánové, aby bylo tiicho. Pan – eh, tuhle pan Klapka přinesl nějaký rukopis; kdyby chtěl být pan Karadagh tak laskav –“

Pan státní krátce odkašlal a posadil se tak, aby na jasnovidce co nejlíp viděl. „Tady je ten rukopis,“ řekl a vytáhl z náprsní kapsy nezálepenou obálku. „Prosím.“

„Děkuji,“ řekl jasnovidce mdle, chopil se obálky a se zavřenýma očima ji obracel v prstech. Náhle se zachvěl a zavrtěl hlavou. „Zvláštní,“ zamumlal a polkl doušek vody. Pak vsunul své tenké prsty do obálky a ustrnul; zdálo se, že ten nažloutlý obličej ještě zbledl.

V pokoji bylo takové ticho, že bylo slyšet chrčení pana Janowitze; pan Janowitz měl totiž vole.

Tenké rty prince Karadagha se trásly a křivily, jak by tiskl v prstech rozžhavené železo; a na čele mu vyrazil pot. „Nemohu to vydržet,“ sykl sevřeně, vytáhl prsty z obálky, oťel si je kapesníkem a jezdil jimi chvíli po sukně stolku, jako když se brousí nůž; načež opět vzrušeně usrkl vody a vzal opatrně obálku do prstů.

„Člověk, který to psal,“ začal suše, „člověk, který to psal... Je tu veliká síla, ale taková – (tu zřejmě hledal slovo) síla, která číhá. To číhání je strašné,“ vykřikl a pustil obálku na stůl. „Toho člověka bych nechtěl mít svým nepřítelem!“

„Proč?“ nezdržel se pan státní. „Dopustil se něčeho?“

„Neptejte se mne,“ řekl jasnovidce. „Každá otázka dává pokyn. Já jenom vím, že by se mohl dopustit čehokoliv – velkých i strašných činů. Je tady úžasná vůle... po úspěchu... po penězích... Ten člověk by se nezastavil nad životem bližního. Ne, to není obyčejný zločinec; tygr také není zločinec; tygr je veliký pán. Ten člověk by nebyl schopen žádné špinavosti, ale myslí si, že vládne nad životem lidí. Když je na svém lovu, vidí v lidech jenom kořist. Pak je zabije.“

„Mimo dobro a zlo,“ zabručel pan státní s patrným souhlasem.

„To jsou jen slova,“ řekl princ Karadagh. „Nikdo není mimo dobro a zlo. Ten člověk má své přesné mravní pojmy; není niko-

mu nic dlužen, nekrade, nelže; zabije-li, je to, jako by dal na šachovnici šachmat. Je to jeho hra, ale hraje ji správně.“ Jasnovidec svraštil usilovně čelo. „Nevím, co to je. Vidím velký rybník a na něm motorový člun.“

„A co dál?“ vyhrkl státní návladní, stěží dýchaje.

„Dál nic není vidět; je to docela mlhavé. Je to tak divně mlhavé proti té ukrutné a bezohledné vůli dostat svou kořist. Ale není v tom žádná vášeň, jenom rozum. Naprostá rozumová úvaha v každé podrobnosti. Jako když se řeší nějaká úloha nebo technický problém. Ne, ten člověk si nikdy nic nevyčítá. Je tak sebejistý, tak bezpečný sám před sebou; nemusí se bát svého svědomí. Mám dojem člověka, který se na všechno dívá svrchu; je krajně nadutý a samolibý; těší ho, že se ho lidé bojí.“ Jasnovidec usrkł vody. „Ale i on je komediant. V jádře prospěchář, který si dává jistou pózu. Rád by ohromil svět svými činy – Dost. Jsem unaven. Nemám ho rád.“

„Poslyšte, Janowitz,“ vykládal pan státní vzrušeně, „to je opravdu úžasné, ten váš jasnovidec. To, co řekl, je dokonalý portrét. Silný a bezohledný člověk, který vidí v lidech jenom kořist; dokonalý hráč své hry; mozek, který čistě rozumově připraví svůj čin a nikdy si nic nevyčítá; džentlmen a přitom komediant. Pane Janowitz, ten Karadagh ho vystihl na sto procent!“

„Tak vidíte,“ pravil pan Janowitz polichoceně. „Neříkal jsem vám to? To byl dopis od libereckého Schliefera, že jo?“

„Ale kde,“ zvolal pan státní. „Pane Janowitz, to byl dopis od jednoho vraha.“

„Ale, ale,“ podivil se pan Janowitz, „a já myslil, že to je textilní Schliefer; víte, to je moc velký gauner, ten Schliefer.“

„Ne. To byl dopis od Hugo Müllera, toho bratrovraha. Všiml jste si, jak ten jasnovidec mluvil o člunu na rybníku? Z toho člunu hodil Müller svého bratra do vody.“

„Ale, ale,“ žasl pan Janowitz. „Tak vidíte! Ale to je báječný talent, pane státní!“

„Nesporně,“ prohlásil pan státní. „Jak jenom vystihl povahu toho Müllera a motivy jeho činu, to je prostě, pane Janowitz, to je